א גוט געבענטשט יאר אלע אידן. 10 יאר נאך די הסתלקות פון דעם ווילנער גאון ז"ל זענען אסאך פון זיינע תלמידים געפארן קיין ארץ ישראל וואו זיי האבן מיסד געווען אן אשכנזישע קהילה. די תלמידים זענען ארויסגעפארן צוזאמען אין קליינע גרופעס אויף פארשידינע שיפן דורך עטליכע יארן. אזוי ווי עס איז באוואוסט, דאס פארן מיט א שיף דעמאלט עטליכע 200 יאר צוריק איז געווען א סכנהדיגע נסיעה צוליב דעם שווערן וועטער און די שוואכע שיפן. איינע פון די נסיעות איז געפירט געווארן דורך איינעם פון דעם גאונס גרעסטע תלמידים ר' ישראל פון שקלאוו, דער בעל מחבר פון די ספרים "פאת השולחן" און "תקלין חדתין."

דאס יאר איז געווען תקס"ט. ר' ישראל שקלאווער מיט בערך 150 פון זיינע תלמידים זענען צוזאמענגעקומען צו פארן קיין ארץ ישראל. פאר זיי זענען אפילו אנגעקומען צום שיף, האבן זיי געדארפט פארן א היבשע מהלך מיט פערד און וואגן פון זייער שטעט ביז צום ים וואו זיי האבן געדארפט ארויפגיין אויף דעם שיף. סוף כל סוף, נאך עטליכע טעג פארן מיט א וואגן, זענען זיי ארויפגעגאנגען אויף דעם שיף, מיט דעם האפנונג אז דער אייבערשטער זאל זיי געבן די ריכטיגע סיעתא דשמיא צו קענען אנקומען לשלום קיין א"י, וואו זיי וועלן קענען אויפבויען א אידישען ישוב אין דעם הייליגען לאנד.

די נסיעה האט געדארפט נעמען עטליכע חדשים. דורך דעם ערשטען חודש איז דאס וועטער גאנץ פיין געווען. אבער, פלוצלינג איין טאג האט עס אנגעהויבן צו רעגענען שטארק. פאר עטליכע טעג האט עס געראגענט און האט געבלאזן א שטארקען ווינט. דאס שווערע וועטער האט געשאקעלט דעם קליינעם האלצערנע שיף ארויף און אראפ. גרויסע כוואליעס האבן געקראכט אויפן שיף דורך דעם שטארקען שטורעם. וואסער איז אריינגעגאסן אין דעם שיף. קינדער האבן אנגעכאפט זייער מאמעס און עלטערן האבן געזאגט תהלים. דער מצב איז געווען שווער.

נאך צוויי טעג פון דעם שטארקען שטורעם האט דער קאפיטאן מורא געהאט אז דער שיף וועט אינטערגיין. ער האט געהייסן אז יעדער איינער זאל ווארפן עפעס פון זייערע זאכן אין די וואסער אריין כדי דאס שיף זאל זיין לייכטער. צוביסלעך האט דער עולם טאקע געווארפן רוב פון זייער פארמעגן אין דעם ים אריין.

דער קאפיטאן האט גערופן ר' ישראל, וועמען ער האט געוואוסט אלס דער הויפט פון די אידישע גרופע. דער קאפיטאן האט דערציילט פאר ר' ישראל אז אין זיינע 30 יאר אויף דעם ים, האט ער קיינמאל נישט געזען אזא געפערליכען שטורעם. ער האט געזאגט ווייטער פאר ר' ישראל אז ער זאל איבערגעבן פאר זיינע מענטשן אז לויט אים, וועט דער שיף פארזינקען ווערן.

ר' ישראל איז אראפגעגאנגען אונטער כדי איבערצוגעבן די נייעס צו דעם עולם. ר' ישראל האט געטראכט וועגן די אלע יארן וואס זיינע תלמידים האבן צוזאמענגענומען געלט און געוואורט און געפלאנט צו קומען קיין ארץ ישראל. יעצט וועט אלעס ענדיגען אין דעם טיפען וואסער. ער האט נישט געוואוסט וואס צו זאגן פאר זיי...

ער האט פארזאמעלט דעם עולם און ער האט אנגעהויבן צו רעדן זאגענדיק אז באלד וועלן זיי אלע זיין אין עולם העליון. און אויב אזוי, האט ער געזאגט ווייטער צוריקהאלטענדיג טרערן, זאלן זיי שוין זאגן וידוי. "דער גמרא זאגט אז ס'איז נישט ריכטיג פאר איינעם צו מגלה זיין זיינע חטאים ברבים. אבער, דאס איז געזאגט געווארן נאר אויב אלע צוהערערס וועלן בלייבן לעבן. וויבאלד אז מיר אלע גיין זיין אין עולם העליון צוזאמען, איז עס כדאי פאר אונז אויסצורעדן אונזערע חטאים ברבים. ווייל דורך דער בושה וואס וועט אויסקומען, וועט עס זיין א כפרה פאר אונזערע נשמות. דורך דעם וועלן מיר אלע זוכה זיין צו גיין גלייך אריין אין גן עדן!" די תלמידים פון ר' ישראל, וואס זיי אליינס זענען געווען גרויסע תלמידי חכמים, האבן גלייך מסכים געווען דערצו.

טראץ די מורא וואס זיי האבן געהאט צו טון אזא זאך, האבן זיי זיך מיישב געווען אנצוהייבן א וידוי ברבים. זיי האבן אנגעהויבן מיט דעם יונגסטען מענטש, א אינגערמאן פון ווילנא. די ווינט און די כוואליעס האט געשטורעמט קעגן דעם שיף און אלע האבן געדארפט אנכאפן עפעס כדי נישט אראפצופאלן.

דער אינגערמאן איז געווען אזוי שטארק איבערגענומען מיט התרגשות אז ער האט אנגעהויבן צו וויינען און ער האט געזאגט, "פאר צוויי יאר, האב איך עובר געווען אויף די מצוה פון כיבוד אב ואם. איך האב דערציילט ליגענט פאר מיין מאמע, טאג אחר טאג. און איך האב חרטה וועגן דעם. אבער, איך וויל מסביר זיין פארוואס איך האב געטון וואס איך האב געטון, דורך דעם וועט דער אייבערשטער מיך אפשר מוחל זיין."

"ווען איך בין געווען 13 יאר אלט, זענען מיינע עלטערן געקומען וואוינען אין ווילנא. מיר זענען גליקליך געווען צו וואוינען לעבן דעם גאון, זי"ע. יעדען טאג ווען דער ווילנער גאון פלעג לערנען, איז עס געווען אזוי ווי מוזיק פאר אונזערע אויגן..." *המשך יבוא.*

דאס געלעגענהייט צו טון תשובה איז א ריכטיגע מתנה פונעם באשעפער. אפילו א איד האט געזינדיגט דעם גאנצע יאר, קען ער אלעס אפווישן מיט טון תשובה אין איין רגע! זאגט רש"י הקדוש, אז "ארך אפים." מיינט אז דער אייבערשטער איז "מאריך אפו ואינו ממהר ליפרע שמא יעשה תשובה." (שמות לד,ו) ד"ה דער אייבערשטער האט סבלנות און ער באשטראפט נישט גלייך, נאר, ער ווארט אז א איד זאל טון תשובה. דורך טון תשובה וועלן מיר אלע זוכה זיין צו האבן א כתיבה וחתימה טובה. א גוט געבענטשט יאר אלע אידן.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים ולשלום

מזל טוב לבחור יודא יחיאל ישראל נ"י לרגל שמחת אירוסיו בשעטומ"צ • נתרם לרפו"ש של שאשא מלכה בת גאלדא ור' מרדכי מענדל בן ציפורה יוטא • לע"נ עמרם בן שמעון ע"ה • כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו (שבת קיח:)

לנדב דף זה לרגל שמחה או אירוע אחר, נא להתקשר למחבר וכותב מתתי' וואלפבערג (845) 362–3234

גוט שבת אלע אידן. *המשך פון ראש השנה...* "ווען איך בין געווען 13 יאר אלט, זענען מיינע עלטערן געקומען וואוינען אין ווילנע. מיר זענען גליקליך געווען צו וואוינען לעבן דעם גאון, זי"ע. יעדען טאג ווען דער ווילנער גאון פלעג לערנען, איז עס געווען אזוי ווי מוזיק פאר אונזער אויגן. איין נאכט, ווען מיין טאטע איז אהיימגעקומען פון א שווערן טאג ארבעט איין זיין געשעפט, האט מיין טאטע געהערט דער גאון זאגן, "מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה" – זיי לאזן אפ דעם נצחיותדיגען לעבן, ד"ה עולם הבא, דורך נישט עוסק זיין אין רוחניות און זיי זענען פארנומען מיט עולם הזה. (שבת י.) דער גאון האט דעם חז"ל געזאגט עטליכע מאל. די שטארקייט מיט וואס דער גאון האט געזאגט די ווערטער נאכאמאל און נאכאמאל האט געמאכט אזא מוראדיגען רושם אויף מיין טאטען,

אז דעם נעקסטען טאג האט ער געזאגט פאר מיין מאמע אז ער מוז פארלאזן זיין געשעפט און גיין נאר לערנען די הייליגע תורה! און אזוי האט מיין טאטע טאקע געטון. ער האט זיך פארשפארט אין א שטוב וואו ער האט געלערנט תורה, און קיינער איז נישט ערלויבט געווען אים צו שטערן. ער האט געהאלטן אז ער איז עוסק געווען אין דעם ציל פון זיין לעבן.

דורך דעם האט מיין טאטע געלאזט מיין מאמע נעמען אחריות פאר געבן צו עסן פאר די ניין קינדער. זי האט נישט געקענט פארוואלטן (מאנאדגשען) מיין טאטענס געשעפט, וועגן דעם האבן מיר געדארפט עס פארקויפן. ווען דאס געלט איז אויסגענוצט געווארן, האט זי געדארפט זוכן אנדערע וועגן צו מפרנס זיין די משפחה. די איינציגסטע וועג ווי זי האט דעמאלט געקענט מפרנס זיין די משפחה איז געווען דורך פארקויפן ברויט און פיצען אנדערע מענטשנס הייזער. כאטש עס איז געווען א מוראדיגע בושה פאר איר, האט זי געטון עס כדי מיין טאטע זאל קענען לערנען טאג און נאכט.

איין טאג, האט מיין מאמע צוזאמענגערופן די גאנצע משפחה ארום איר, און זי האט געזאגט, 'מיינע טייערע קינדער, איך קען מער נישט געבן צו עסן פאר אייך אלע צוויי מאל א טאג, איר דארף מסתפק זיין מיט איין סעודה א טאג, דעם מיטאג, (די נאכמיטאג סעודה – ד"ה לאנטש.)

מיר האבן נישט געקענט אויסהאלטן. דאס הונגער איז געווען שטארק. די ביסל וואס מיין מאמא האט יא אהיימגעברענגט האט זי געדארפט צעטיילן צווישן 11. איך האב געטראכט אז אויב איך גיי נישט נעמען מיין פארציע, וועט עס זיין אביסל מער עסן פאר מיינע ברידער און שוועסטערס. וועגן דעם האב איך אויסגעטראכט א מעשה און עס פארציילט פאר מיין מאמע אז אין מיין חדר האט מען אנגעהויבן צו געבן מיטאג פאר אלע יונגלעך.

פאר צוויי יאר האב איך דערציילט די ליגענט יעדעס מאל ווען מיין מאמע האט מיך געפרעגט אויב איך האב געגעסן מיטאג דעם טאג. באמת האב איך נאר געגעסן די שיירים וואס די אנדערע קינדער האבן איבערגעלאזט. איך בעט יעצט מחילה פונעם אייבערשטען ווייל איך האב געזאגט ליגענט פאר מיין מאמע דורך די צוויי יארן."

דער אינגערמאן האט געענדיגט זיין רייד און די אנדערע האבן אים אנגעקוקט מיט גרויס יראת הכבוד. זיי האבן נישט געוואוסט פון דעם יונגען תלמידס גדלות. וועגן דעם זענען זיי געווען איבערגענומען מיט גרויס התרגשות ווען ער האט געענדיגט רעדן.

ר' ישראל האט געקוקט אויבן און ער האט געזאגט, "ג–ט אין הימעל, אין די ערשטע סליחות פאר ראש השנה זאגן מיר 'פנה נא על התלאות ואל לחטאות' מיר בעטן פון דיר אז דו זאלסט קוקן אויף די שוועריגקייטן וואס מען האט דורכגעלעבט די פארגאנגענע יאר און נישט קוקן אויף אונזערע חטאים. מיר בעטן אז די שוועריגקייטן אליינס זאלן מכפר זיין אויף אונזערע זינד. יעצט בעט איך דיר רבונו של עולם, קוק אויף אונזער זינד! קוק אויף וואס דער אינגערמאן רופט א זינד. די זענען די חטאים פון דיינע קינדער! אין זיין זכות זאלסטו כביכול רחמנות האבן אויף אונז אלע!"

ר' ישראל האט קוים געענדיגט זיינע ווערטער ווען דאס רעגען האט זיך געענדיגט. א שטיק צייט שפעטער האבן די וואלקענעס געעפענט אביסל און שטראלן פון דעם זון האבן דורכגעשיינט אויפן ים. דאן צוביסלעך האט דאס ווינט אוועקגעבלאזן אלע וואלקענעס און דער ים איז געווארן רוהיג. די גרופע אידן אויף די שיף איז געווארן בארוהיגט פאר דעם ערשטען מאל אין עטליכע טעג. ר' ישראל האט געהייסן אז דער עולם זאל זאגן צוזאמען קאפיטל ק' "מזמור לתודה" צו באדאנקען דעם אייבערשטען פאר די נס האט ער האט געטון פאר זיי. דער קאפיטאן אן אלע מאטראסן (סעילארס) וואס אלע פון זיי זענען געווען גוים, זענען געשטאנען מיט גרויס כבוד קוקן אויף דעם רב מיט זיין הייליגען פאלק. עס איז געווען אן אמתן קידוש ה'. פון דעמאלט ביז זיי זענען אנגעקומען קיין א"י עטליכע וואכן שפעטער, איז די נסיעה געגאנגען גלייך, אן קיין שווערן וועטער.

ווען דער סאטמאר רב זצ"ל האט געהערט די מעשה האט ער געזאגט "דאס איז וואס משה רבינו האט געטון." די ירושלמי דערציילט אז ווען דער אייבערשטער האט געזאגט פאר משה רבינו ע"ה אז וידוי אין יום כיפור וועט מכפר זיין אויף די זינד פון כלל ישראל, האט משה געענפערט מיט זאגן קפיטל ק', צוליב דעם הכרת הטוב וואס ער האט געהאט אז דער אייבערשטער וועט זיי מוחל זיין. (שבועות ו:)

וידוי איז א חלק פון טון תשובה. לויט דעם של"ה הקדוש, מיינט וידוי: "לפני ה' ישפוך שיחו, ויפרט חטאיו בהכנעה באימה וביראה ברתת וזיע וכו' לבקש מחילה וסליחה וכפרה ממלך מוחל וסולח ברוך הוא." (מסכת יומא - הלכות תשובה יז) ד"ה וידוי דארף מען טון מיט אן ערנסטקייט. זאגט דער של"ה ווייטער "וזהו פירוש מה שאומרים בנוסח על חטא, על חטא שחטאנו לפניך בוידוי פה, רוצה לומר שהוידוי לא היה אלא בפה ולא בלב." ד"ה וידוי דארף מען טון מיט דעם הארץ, אין זין האבן וואס מען זאגט. יעצט אין די טעג פאר יום הקדוש, קענען מיר אלע זוכה זיין צו א גמר חתימה טובה דורך טון תשובה מיט דעם גאנצן הארץ. **גוט שבת אלע אידן.**

נתרם לרפו"ש של שאשא מלכה בת גאלדא ור' מרדכי מענדל בן ציפורה יוטא • לע"נ עמרם בן שמעון ע"ה

כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו (שבת קיח:)

לנדב דף זה לרגל שמחה או אירוע אחר, נא להתקשר למחבר וכותב מתתי' וואלפבערג (845) 362–3234